

EUROPEJSKIE DNI ŻYWE DZIEDZICTWO TRADYCJE OD POKOLEŃ DZIEDZICTWA

INFORMATOR

województwo kujawsko- pomorskie

województwo kujawsko-pomorskie

miejsowości biorące udział w EDD 2023

- Toruń (inauguracja)** → 6
- Aleksandrów Kujawski → 7
- Bydgoszcz → 8–13
- Chełmce → 14
- Chełmno → 15–16
- Ciechocinek → 17–18
- Ciechrz → 19
- Cielęta → 20
- Górk → 21
- Gruta → 6
- Grudziądz → 22–25
- Inowrocław → 26–28
- Krotoszyn → 29
- Nawra → 30
- Piła → 31
- Skępe → 32
- Sicienko → 33
- Solec Kujawski → 34
- Toruń → 35–38
- Wąbrzeźno → 39
- Włocławek → 40–41
- Zamarte → 42–43
- Żnin → 44

EUROPEJSKIE DNI ŻYWE DZIEDZICTWO TRADYCJE OD POKOLEŃ DZIEDZICTWA

9-10 i 16-17
września 2023 r.

edd.nid.pl
fb/europejskie.dni.dziedzictwa

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

KOORDYNATOR OGÓLNOPOLSKI

60
LAT MISJI

PATRONAT MEDIALNY

Szanowni Państwo,

w tym roku obchody Europejskich Dni Dziedzictwa odbywają się pod hasłem „Żywe dziedzictwo – tradycje od pokoleń”. Temat ten nawiązuje w dużej mierze do niezwykle cennego, choć często niedocenianego, niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Nasze tradycje, obrzędy, kulinaria, pieśni, muzyka i stroje ludowe są bardzo ważnymi elementami tożsamości. Województwo kujawsko-pomorskie ma to szczęście, że składa się na nie kilka krain historycznych i etnograficznych. Dzięki temu region cechuje się bogactwem różnych tradycji.

Niematerialne dziedzictwo kulturowe to też dawne rzemiosło i sztuka w postaci tradycyjnych umiejętności przekazywanych z pokolenia na pokolenie, z mistrza na czeladnika. To właśnie dzięki biegłości tych ludzi powstały podziwiane przez nas zabytki, pamiątki naszej przeszłości, a jednocześnie skarby województwa kujawsko-pomorskiego.

Serdecznie zapraszam Państwa do wzięcia udziału w wydarzeniach organizowanych w ramach tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa. Poznawajmy nasze tradycje oraz skarby regionu.

Piotr Całbecki

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego

TORUŃ

8 września

Wojewódzka inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa

wystawa

9.00–10.00

Miejsce: Plac przed Urzędem Marszałkowskim w Toruniu, Plac Teatralny 2

Tegoroczne Europejskie Dni Dziedzictwa w województwie kujawsko-pomorskim rozpoczniemy od wernisażu wystawy czasowej „Dziedzictwo niematerialne w województwie kujawsko-pomorskim”.

Ekspozycja będzie prezentowana przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, przy placu Teatralnym.

Na dwustronnych planszach zawarte zostaną informacje o zjawiskach z zakresu dziedzictwa niematerialnego regionu, m.in.: przywołówki dyngusowe, chodzenie z kożą, sypanie piaskiem, smażenie powideł oraz haft kujawski. O dziedzictwie niematerialnym województwa można również przeczytać na portalu Ulotne tradycje – <http://ut.etnomuzeum.pl>

ORGANIZATOR:

→ Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

☎ 56 62 15 807 @ kn.sekretariat@kujawsko-pomorskie.pl

Województwo Kujawsko-Pomorskie

ALEKSANDRÓW KUJAWSKI

9 września

XLII Przegląd Artystycznego Ruchu Seniorów „O Zegar Czasu”

gawęda / opowieść, konkurs

9.00–21.00

Miejsce: MCK im. Mariana Szafrąńskiego w Aleksandrowie Kujawskim, ul. Parkowa 3

Zapraszamy serdecznie do Aleksandrowa Kujawskiego na XLII Przegląd Artystycznego Ruchu Seniorów „O Zegar Czasu”.

Zespoły, soliści i gawędziarze biorący udział w wydarzeniu prezentują bądź nawiązują

w swoich występach do tradycji i zwyczajów kujawskich. Na scenie będzie można zobaczyć regionalne tańce ludowe, usłyszeć muzykę, pieśni, gawędy, obrzędy, a wszystko to oprawione w kujawskie barwy ludowe. Przegląd artystyczny jest adresowany do seniorów działających przy miejskich i wiejskich ośrodkach kultury na Kujawach oraz dla zespołów muzycznych działających w ramach uniwersytetów trzeciego wieku.

ORGANIZATOR:

→ Miejski Dom Kultury im. Mariana Szafrąńskiego w Aleksandrowie Kujawskim

☎ 696 634 028 @ dyrektor@mckaleksandrowkujawski.pl

PARTNER:

→ Stowarzyszenie „Aleksandrowska Kultura”

9 września

Kierunek Kujawsko-Pomorskie – na tropach zabytków

publikacja, konkurs

17:00–18:30

Miejsce: Salon Hoffman Kujawsko Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy, pl. Kościeleckich 6.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, które jest regionalnym koordynatorem Europejskich Dni Dziedzictwa zaprasza na spotkanie z zabytkami regionu.

W jego ramach odbędzie się gala finałowa IX Ogólnopolskiego Konkursu Fotograficznego: „Portret z Kujawsko-Pomorskim zabytkiem w tle”. Naczelną ideą konkursu, od kilku lat towarzyszącego obchodom Europejskich Dni Dziedzictwa, jest promocja zabytkowej architektury województwa

kujawsko-pomorskiego. Przede wszystkim obiektów mało znanych, ale wartościowych dla lokalnych społeczności i dostrzeganych przez amatorów fotografii. Podczas uroczystości wręczenia nagród zostaną zaprezentowane fotografie wykonane przez laureatów.

W drugiej części wydarzenia swoją premierę będzie miał nowy przewodnik z serii: Kierunek Kujawsko-Pomorskie „Szlakiem ratuszy i urzędów. Siedziby władz miejskich”. W przewodniku zostało ukazanych

35 wybranych, zabytkowych ratuszy z 29 miejscowości województwa kujawsko-pomorskiego. Wśród opisywanych budynków znalazły się takie perły średniowiecznej i renesansowej architektury jak ratusze w Toruniu, czy Chełmnie, modelowo neoklasycystyczne, jak w Brześciu Kujawskim, czy malowniczo neogotyckie, jak w Inowrocławiu. Wiadomości na temat historii i architektury dawnych i obecnych siedzib miejskich władz, uzupełniają specjalnie wykonane liczne fotografie zabytków autorstwa artysty fotografika Wojciecha Woźniaka. W czasie spotkania publikacja dostępna będzie w cenie promocyjnej.

ORGANIZATOR:

→ Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

☎ 52 585 15 01 @ eddteam@kpck.pl

9 września

Zachowane w piśmie, zachowane w pamięci... o żywym dziedzictwie w Bibliotece UKW

wykład / prelekcja,
warsztaty, gra miejska /
terenowa / questing

10.00–17.00

Miejsce: Biblioteka UKW,
ul. Karola Szymanowskiego 3

Świadkowie historii poprowadzą bydgoszczan podczas gry miejskiej, usłyszymy historię, jak od najdawniejszych czasów kształtowała się przestrzeń naszego miasta oraz nauczymy się, jak przelać myśli i słowa na papier za pomocą pięknego pisma.

10:00–11:30

Gra miejska „Bydgoski spacer pełen wspomnień”. Uczestnicy przejdą szlakiem bydgoskich ulic i gmachów, korzystając z nagrań świadków historii umieszczonych na portalu „Pamięć Bydgoszczan. Archiwum Historii Mówionej”. Dostępnych kilka tras.

Zapisy do końca sierpnia pod adresem:
kosmeja@ukw.edu.pl

12:00–13:30

„Zawód, skryba... czyli intrygująca historia pisma!” Prezentacja i warsztaty z kaligrafii: minuskuła karolińska – Justyna Kubiak. Zapisy do końca sierpnia: kubjust@ukw.edu.pl

12:00–12:30

„Rozwój przestrzenny Bydgoszczy do 1939 roku” – prelekcja dr. Marka Romaniuka

15:00–17:00

„Żywe dziedzictwo” – pracownia Pamięci Bydgoszczan i Regionu po 10 latach. Spotkanie z prezentacją podsumowującą działalność – Joanna Kosmeja

ORGANIZATORZY:

→ Biblioteka Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
t 52 326 64 41 @ katarzyna.mrotek@ukw.edu.pl

9 września

Zwiedzanie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy

zwiedzanie

10:00–14:00

Miejsce: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dra Witolda Bełzy w Bydgoszczy, ul. Stary Rynek 24, ul. Długa 41

Zapraszamy do odwiedzenia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy. W programie zwiedzanie Biblioteki Bernardyny, Pracowni Regionalnej oraz Magazynu Głównego.

W Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy przechowywana jest cenna regionalna kolekcja starych druków – biblioteka bernardynów bydgoskich. To najstarszy i największy z zachowanych w mieście księgozbiórów; jego początki sięgają schyłku XV

wieku. Konwent bernardynów w Bydgoszczy ufundował biskup kujawski Zbigniew Oleśnicki w 1480 roku. Najwcześniejsze ślady istnienia biblioteki to noty proveniencyjne z lat 1482 i 1493. Klasztor istniał do 1829 roku. Biblioteka poklasztorna, pomimo rozproszenia części zbiorów, pozostała w Bydgoszczy. W 1839 roku księgozbiór złożono w farze bydgoskiej. W 1921 roku został przekazany Bibliotece Miejskiej w wieczysty depozyt. Od 1936 roku Bibliotheca Bernardina eksponowana jest w stylizowanym na wzór gotyckiej celi bibliotecznego pomieszczeniu. Sale zostały zaprojektowane przez artystę malarza Jerzego Rupniewskiego. Witraże w oknach wykonał profesor Edward Kwiatkowski. Zwiedzanie biblioteki z przewodnikiem będzie odbywać się w grupach. Obowiążają zapisy.

ORGANIZATORZY:

→ Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy
t 52 339 92 02 @ joanna.krolicka@wimbp.bydgoszcz.pl

9 września

Droga Jaskółki - gra turystyczna

gra miejska / terenowa /
questing

12.00–14.00

Miejsce: Stary Rynek w Bydgoszczy,
w pobliżu Bydgoskiego Centrum Informacji

Gra turystyczna powstała z okazji Roku Andrzeja Szwalbego – wybitnej postaci, bydgoszczanina z wyboru, który postawił na utrwalanie żywej tradycji muzycznej i dziedzictwa niematerialnego.

Andrzej Szwalbe – warszawiak z urodzenia, bydgoszczanin z wyboru. Wybrał w swoim życiu działalność na rzecz krzewienia kultury muzycznej w regionie Kujaw i Pomorza. Utrwalanie niematerialnego dziedzictwa traktował bardzo poważnie, dzięki czemu Bydgoszcz jest dziś istotnym punktem edukacji muzycznej oraz miastem

wyjątkowych scen Filharmonii Pomorskiej oraz Opery Nova.

Wydarzenie jest premierą gry turystycznej, zwieńczone będzie wręczeniem nagród dla 3 drużyn – pierwszej i ostatniej, które ukończą grę w wyznaczonym czasie oraz tej, która prześle najbardziej kreatywne zdjęcie swojej ekipy zrobione podczas gry.

Gra turystyczna będzie dostępna po premierze w Bydgoskim Centrum Informacji oraz do pobrania w formie cyfrowej z serwisu miastotoplansza.pl

Gra turystyczna „Bydgoszcz – Miasto Skarbów: Droga Jaskółki” jest współfinansowana ze środków Urzędu Miasta Bydgoszczy.

ORGANIZATORZY:

→ Fundacja Rozwoju „JUTRONAUCI”, GRY KOZACKIE
t 508 663 454 @ jutronauci@gmail.com

16 września

Spacer po Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy

zwiedzanie

9.30–14.30

Miejsce: Filharmonia Pomorska w Bydgoszczy, ul. Andrzeja Szwalbego 5

Zachęcamy do poznania niepowtarzalnych wnętrz Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy w ramach spacerów z przewodnikiem organizowanych z okazji obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa.

Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy słynie na całym świecie z genialnej akustyki. Posiada dwa etatowe zespoły: Orkiestrę Symfoniczną i Orkiestrę Kameralną Capella Bydgosciensis, które prezentują podczas koncertów utwory

różnych epok i stylów zapraszając do współpracy wybitnych dyrygentów i solistów.

Oferta artystyczna obejmuje wydarzenia dla wszystkich pokoleń odbiorców. W gmachu FP można podziwiać portrety rzeźbiarskie słynnych kompozytorów i wirtuozów, dzieła malarskie i graficzne oraz unikatowe gobeliny. Multimedialna fontanna oraz piękny park zachęcają do spacerów w Dzielnicy Muzycznej.

Zwiedzanie odbywać się będzie w grupach (maksymalnie 25 osób). Planowane godziny zwiedzania - 9:30, 11:30, 13:00. Na spacerowy obowiązuje zapisy.

ORGANIZATORZY:

→ Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy
t 52 321 25 50 @ promocja@filharmonia.bydgoszcz.pl

9 września

Świadectwo Pamięci – książki Antoni Ludwiczak

spotkanie

17.00–19.00

Miejsce: Świetlica Wiejska w Chełmcach k. Kruszwicy

Poznaj niezwykle losy wyjątkowego człowieka. Zapraszamy na spotkanie wspominkowe o życiu i działalności ka-
płańskiej, społecznej, edukacyjnej i po-
litycznej księdza Antoniego Ludwiczaka,

założyciela pierwszego w Polsce Uni-
wersytetu Ludowego.

Wysłuchamy opowieści osób, które z przekazu swoich dziadków i rodziców, lektury czasopism i książek posiadają wiedzę o ks. Ludwiczaku, który „Zapałał światła w mroku, budził życie polskie...”.

ORGANIZATORZY:

→ Stowarzyszenie Edukacji i Rozwoju Amicus w Kruszwicy,
Nadgoplański Uniwersytet Ludowy
t 601 094 915 @ pronobisd@wp.pl

Stowarzyszenie
Edukacji i Rozwoju
AMICUS

10 i 17 września

Spacerki po Chełmnie

gawęda / opowieść,
zwiedzanie, wycieczka /
spacer

W Chełmnie w ramach obchodów Euro-
pejskich Dni Dziedzictwa zaprosimy na
dwie wycieczki w ramach cyklu „Spacer-
ki po Chełmnie”.

10 września, 11.00–13.00

**Spacer po Chełmnie – Pamięci Jerzego
Kałdowskiego – „Legandy chełmińskie”**
Podczas wycieczki poznamy podanie o ka-
mieniu na kamienicy przy Rynku nr 5. Na
trasie zwiedzania znajdzie się również ko-
ściół farny, gdzie usłyszymy legendę o tu-
tejszej wieży. Oprócz tego uczestnicy
wyprawy poznają również legendy o obro-
nie Chełmna przed Szwedami, podanie

o niewidomym pastuszku oraz legendę
o duchu Bernarda. Wycieczkę poprowadzi
przewodnik Jarosław Nowak.

17 września, 11.00–13.00

**Spacer po Chełmnie – „Parki i pomniki
przyrody w Chełmnie”**

Na trasie naszego drugiego zwiedzania
znajdzie się m.in. park klasztorny, założo-
ne w XIX w. Stare i Nowe Planty, kościoła
podominikański, Park Pamięci i Tolerancji
im. Ludwika Rydygiera oraz plac Wolności.
Wycieczkę poprowadzi przewodnik Sławo-
mir Grabowski..

ORGANIZATORZY:

→ Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie,
Koło Przewodników PTTK w Chełmnie, Urząd Miasta Chełmno
t 56 686 16 41 @ edukacja@muzeumchelmnno.pl

CHEŁMNO

9 września

EDD z Biblioteką Miejską – Narodowe Czytanie „Nad Niemnem”

inne

12.00–14.00

Miejsce: Miejsce: ul. Dworcowa 1
(przed Bramką)

W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa Miejska Biblioteka Publiczna im. Walentego Fiałka w Chełmnie po raz 12. włącza się w akcję Narodowego Czytania kanonu polskich lektur.

W tym roku wybrane zostało „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej. W Chełmnie przed Bramką, wybrani lektorzy przeczytają fragmenty tej lektury. Będą to uczniowie szkół średnich oraz przedstawiciele poszczególnych środowisk.

ORGANIZATOR:

→ Miejska Biblioteka Publiczna im. Walentego Fiałka
w Chełmnie
t 607 943 829 @ dyrektor@mbpchelmno.net

CIECHOCINEK

9 września

Muzeum Warzelni Soli – zwiedzanie Pomnika Historii w Ciechocinku

zwiedzanie

10.00–16.00

Miejsce: Ciechocinek Muzeum Warzelni Soli
i Lecznictwa Uzdrowskiego, ul. Solna 6

Ciechocinek jest największym nizinnym uzdrowskiem w Polsce. Od 190 lat funkcjonuje tu wyjątkowy w skali kraju, a nawet świata zabytek techniki. Jest nim XIX-wieczna Warzelnia Soli.

Muzeum Warzelni Soli wraz z zespołem tężni oraz parkami Tężniowym i Zdrojowym stały się decyzją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jesienią 2017 roku POMNIKIEM HISTORII. Warzelnia to miejsce gotowania i stężenia solanki w płaskich naczyniach zwanych panwami. To również ostatni etap

ciągu technologicznego wytwarzania ciechocińskiej soli spożywczej - unikatowego lokalnego produktu. W części niewykorzystywanej do produkcji soli znajduje się Muzeum Soli i Lecznictwa Uzdrowskiego, w którym zgromadzono wiele eksponatów związanych z warzelnictwem, jak i działalnością uzdrowską Ciechocinka. Aktualnie w Muzeum ma miejsce wystawa czasowa o historii Ciechocinka. Zapraszamy serdecznie na zwiedzanie Muzeum Warzelni Soli, można skorzystać z trzech sesji oprowadzania z przewodnikiem (ilość osób ograniczona), następnie zapraszamy na degustację wody mineralnej „Krystynka”, która stanowi najpopularniejszy ciechociński produkt zdrowy.

ORGANIZATORZY:

→ Uzdrowsko Ciechocinek S.A.
t 691 941 414 @ m.kiciak-kucharska@uzdrowskociechocinek.pl

CIECHOCINEK

10 września

Zwiedzanie Ciechocinka z przewodnikiem

zwiedzanie, wycieczka / spacer

10.00–13.00

Miejsce: Ciechocinek – Fontanna Grzybek, ul. Zdrojowa 2b

Ciechocinek jest urokliwym uzdrowiskiem o długiej tradycji, z którym wiąże się wiele ciekawych historii. Będzie można je poznać podczas spaceru z przewodnikiem organizowanego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa.

Trasa zwiedzania przebiegać będzie obok najbardziej charakterystycznych dla uzdrowiska atrakcji m.in. Fontanny Grzybek, Teatru Letniego czy Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowiskowego. Spacer przez miasto zakończymy przy największych w Europie tężniach solankowych.

Odbiór darmowych wejściówek w Punkcie Informacji Turystycznej ul. Zdrojowa 2b – ilość miejsc ograniczona! Długość trasy – około 4 km

ORGANIZATOR:

→ Gmina Miejska Ciechocinek
t 544 160 160 @ it@ciechocinek.pl

PARTNER:

→ Uzdrowisko Ciechocinek S.A.

CIECHRZ

17 września

Śpiewana poezja dawnych Kujaw

koncert

17.00–19.00

Miejsce: Izba Kujawska im. Jerzego Wojciecha Szulczewskiego (budynek dawnej szkoły)

Na niematerialne dziedzictwo Kujaw składa się nieprofesjonalna twórczość wielu osób, w tym przedstawiceli ludowej poezji. W Ciechrzu poezja ta odżyje za sprawą koncertu, na który serdecznie zapraszamy.

Do grona ludowych literatów należeli m.in. urodzona w Ciechrzu, Cecylia Lewandowska–Dereżyńska czyli Jadźka z Kujaw oraz Franciszek Beciński. W niedzielę, 17 września twórczość obojga zostanie przypomniana podczas koncertu śpiewanej poezji kujawskiej w Izbie Kujawskiej im. Jerzego Wojciecha Szulczewskiego w Ciechrzu. Wiersze z muzyką Ireneusz Gregowski-go zaprezentuje zespół Peron Wędrowni.

ORGANIZATOR:

→ Koło Polskiego Towarzystwa Historycznego w Strzelnie, Izba Kujawska im. Jerzego Wojciecha Szulczewskiego w Ciechrzu
t 510 183 254 @ jaceksech@gmail.com

PARTNER:

→ Urząd Miejski w Strzelnie

CIELETA

10–11 września

Festiwal Drożdżówki w Cielętach

17.00–21.00

Miejsce: Teren przy Szkole Filialnej w Cielętach

W ramach tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa Koło Gospodyń Wiejskich w Cielętach oraz Fundacja Brama Epok zapraszają na Festiwal Drożdżówki.

Podczas wydarzenia będzie można spróbować przepysznych tradycyjnych wypieków oraz tortu przygotowanego na drugie urodziny Koła. Na festiwalu zaprosimy również do wzięcia udziału w Narodowym Czytaniu „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej. Oprócz tego na uczestników wydarzenia czekają specjalnie przygotowane warsztaty. Zapraszamy serdecznie!

gawęda / opowieść,
spotkanie (z twórcą,
podróżnikiem, regionalistą),
rzemiosło / kulinaria,
warsztaty

ORGANIZATOR:

→ Koło Gospodyń Wiejskich w Cielętach,
Fundacja Brama Epok

☎ 56 465 90 63 @ promocja@muzeum.grudziadz.pl

PARTNER:

→ Szkoła Filialna w Cielętach

GÓRSK

16 września

„Chrońmy folklor Kujaw i Ziemi Chełmińskiej, nasze dziedzictwo kulturowe”

14.00–22.00

Centrum Edukacji Młodzieży im. Ks. Jerzego Popiełuszki, ul. ks. Bronisława Markiewicza 10, Dom Kultury w Górsku, ul. Leśna 13

16 września zapraszamy wszystkich bardzo serdecznie do Centrum Edukacji Młodzieży im. ks. Jerzego Popiełuszki. W ramach tegorocznych EDD odbędzie się tam spotkanie z muzyką ludową.

festyn / biesiada,
zwiedzanie, koncert, inne

W programie:

- VIII Przegląd Zespołów ludowych,
- zwiedzanie Muzeum bł. ks. Jerzego Popiełuszki oraz Muzeum Regionalnego,
- koncert Orkiestry Dętej,
- promocja płyty zespołu ludowego „Harmonia”

Następnie w Domu Kultury w Górsku odbędzie się biesiada i ludowa potańcówka dla zespołów uczestniczących w Przeglądzie Zespołów Ludowych.

ORGANIZATOR:

→ Dom Kultury w Górsku, Centrum Edukacji Młodzieży im. ks. Jerzego Popiełuszki w Górsku, Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Razem dla Przyszłości”

☎ 606 998 523 @ renata.dobrowolska3@wp.pl

10 września

To już rok! Pierwsze urodziny Muzeum Handlu Wiślanego

wykład / prelekcja, wystawa, zwiedzanie, zajęcia edukacyjne

Miejsce: Muzeum Handlu Wiślanego FLIS, ul. Spichrzowa 33-35

9 września

10:00–18:00

Możliwość darmowego wejścia na wystawę Muzeum Handlu Wiślanego

11:30–17:30

Strefa warsztatów edukacyjnych na ulicy Spichrzowej (przed Muzeum Handlu Wiślanego):

- Stanowisko mielenie zboża – żarna i młynki;
- Tworzenie bukietów z kłosów;
- Tworzenie drewnianych tratw z patyków;
- Tworzenia łódek z materiałów odpadkowych;
- Wstęga Wisły wzdłuż Spichlerza nr 35 – możliwość przypięcia swojej łódki

z materiałów odpadkowych (papierowa wstęga rozciągnięta na stelażu z palet);

- Mega puzzle – stanowisko z kostkami do układania obrazów z widokami Grudziądza;
- Strefa odpoczynku – leżaki i snopki słomy;
- Galeria widoków Grudziądza z różnych okresów.

12:00 i 14:00

Bezpłatne zwiedzanie wystawy Muzeum Handlu Wiślanego z przewodnikiem.

16:00

Wykład o tematyce wiślanej podejmujący znaczenie Wisły jako ekosystemu wpływającego na człowieka w przeszłości, teraźniejszości oraz o wyzwaniach przyszłości związanych ze zmianami klimatycznymi.

18:00

Wykład o kulturze flisackiej przy zaaranżowanym miejscu flisackiego postoju na Błoniach Nadwiślańskich. Obowiązują zapisy możliwe od 21 sierpnia 2023 r., tel.: 56 465 90 63 w. 62.

10 września

10:00–18:00

Możliwość darmowego wejścia na wystawę Muzeum Handlu Wiślanego

11:30

Urodzinowy tort

11:30–17:30

Strefa warsztatów edukacyjnych na ulicy Spichrzowej (przed Muzeum Handlu Wiślanego):

- Stanowisko mielenie zboża – żarna i młynki;
- Tworzenie bukietów z kłosów;
- Tworzenie drewnianych tratw z patyków i łódek z materiałów odpadkowych;
- Wstęga Wisły wzdłuż Spichlerza nr 35 – możliwość przypięcia swojej łódki z materiałów odpadkowych (papierowa wstęga rozciągnięta na stelażu z palet);
- Mega puzzle – stanowisko z kostkami do układania obrazów z widokami Grudziądza;
- Strefa odpoczynku – leżaki i snopki słomy;
- Galeria widoków Grudziądza z różnych okresów.

12:00 i 14:00

Bezpłatne zwiedzanie wystawy Muzeum Handlu Wiślanego z przewodnikiem.

Iglą malowane – warsztaty haftu krzyżkowego

warsztaty, rzemiosło

16 września

10.00

Miejsce: Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5.

Europejskie Dni Dziedzictwa to doskonała okazja do zgłębiania naszych tradycji, zwyczajów, a także umiejętności twórczych. Hafciarstwo to znana od starożytności, wspaniała dziedzina rękodzielnicza, która może dawać wiele radości i łączyć pokolenia.

Podczas warsztatów przyjrzymy się rodzajom haftu i poznamy te pochodzące z naszego regionu. Damy się też zaczarować bogactwu kolorowych mulin i pięknych wzorów. Ponadto poznamy technikę haftowania dającą niesamowite efekty i wyszyjemy haftem krzyżkowym własny obrazek.

Warsztaty poprowadzi Magda Kalbarczyk. Mogą wziąć w nich udział osoby od 6. roku życia. Na warsztaty obowiązują zapisy pod nr tel. 56 46 590 63 w.18.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu
t 56 46 590 63 w.18 @ promocja@muzeum.grudziadz.pl

GRUDZIĄDZ

12 września

Uroczystość wręczenia medali Hereditas Saeculorum

rzemiosło / kulinaria,
rekonstrukcja historyczna

11:00–13:00

Miejsce: Muzeum Handlu Wiślanego FLIS

W ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa, 12 września 2023 roku, w Muzeum Handlu Wiślanego w Grudziądzu odbędzie się wręczenie medali Hereditas Saeculorum – nagród za najlepsze i najważniejsze realizacje konserwatorskie i restauratorskie.

Medale Hereditas Saeculorum są nagrodą w konkursie „Dziedzictwo Wieków”. W tym roku odbyła się jego XII edycja. Celem konkursu jest wyróżnienie prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach województwa kujawsko-po-

morskiego, cechujących się wysoką jakością oraz szczególną dbałością o kompleksowe przywrócenie im świetności i utrwalenie ich kulturowej formy. Ponadto konkurs ma na celu promocję dobrych wzorów realizacji prac przy zabytkach oraz uhonorowanie autorów szczególnych osiągnięć związanych z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków. Nagrody przyznawane są w dwóch kategoriach: I – dla wykonawców prac; II – dla osób lub instytucji posiadających szczególne osiągnięcia w dziedzinie opieki nad zabytkami i ochrony zabytków.

Wstęp na zaproszenie.

ORGANIZATOR:

→ Urząd Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu
t 56 62 15 807 @ kn.sekretariat@kujawsko-pomorskie.pl

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

GRUDZIĄDZ

15 września

Na fyrtku

wystawa, spotkanie (z twórcą, podróżnikiem, regionalistą),
rzemiosło / kulinaria, festyn
/ biesiada, warsztaty, zajęcia
edukacyjne, kiermasz

Miejsce: Góra Zamkowa, ul. Spichrzowa i Ratuszowa

Zapraszamy na pierwszą edycję miejskiej imprezy łączącej wieloletni Przegląd Organizacji Pozarządowych oraz nowej inicjatywy, Grudziądzkich Dni Rzemiosła.

Doceniając znaczenie działalności lokalnych organizacji pozarządowych oraz lokalnych rzemieślników dla miasta i jego mieszkańców, organizujemy wydarzenie „Na fyrtku”. Celem wydarzenia jest

zapoznanie mieszkańców z ich działalnością oraz wymiana doświadczeń pomiędzy przedstawicielami rzemiosła, organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego na terenie miasta. Działalność tę łączy przede wszystkim pasja. Chcemy, abyście tą pasją dzielili się Państwo między sobą i zarażali nią pozostałych mieszkańców. Zapraszamy na wystawy, pokazy, warsztaty, prezentacje multimedialne oraz występy artystyczne na scenie. Wydarzeniu będą towarzyszyć wykłady i prelekcje zaproszonych gości.

ORGANIZATORZY:

→ Urząd Miejski w Grudziądzu
t 564 510 427 @ a.klak@um.grudziadz.pl

16 września

Spotkanie z postacią Wiktor Kulerskiego

warsztaty, gra miejska
/ terenowa / questing,
konkurs

10.00–15.00

Miejsce: Gminna Biblioteka Publiczna im. Wiktor Kulerskiego w Grucie oraz teren wsi Gruta

We wrześniu Gminna Biblioteka Publiczna w Grucie będzie obchodzić 88. rocznicę śmierci swojego patrona – Wiktor Kulerskiego. Był on urodzonym w Grucie politykiem, działaczem społecznym, wydawcą oraz redaktorem „Gazety Grudziądzkiej”.

16 września będzie można wziąć udział w grze terenowej i rozwiązać zagadki w escape roomie. Całość zakończymy uroczystym spotkaniem i oprowadzeniem po wystawie dedykowanej naszemu patronowi. Na koniec prawnuk Wiktor Kulerskiego wręczy nagrody w konkursach wiedzy, plastycznym i redaktorskim.

ORGANIZATOR:

→ Gminna Biblioteka Publiczna w Grucie
t 564 683 848 @ biblioteka@gruta.pl

9 września

„Od Biblioteki do Basta”

wystawa, zwiedzanie,
wycieczka / spacer

10.00

Miejsce: Biblioteka Miejska im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu, ul. Jana Kilińskiego 16

Biblioteka Miejska im. Jana Kasprowicza, we współpracy z Hotelem Bast i Archiwum Państwowym w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu, zaprasza w sobotnie przedpołudnie na krótkodystansową przechadzkę w ścisłym centrum Inowrocławia.

Wyprawa w inspirującą przeszłość rozpocznie się w hallu Biblioteki Miejskiej, gdzie zostanie zaprezentowana wystawa unikalnych dokumentów ze zbiorów miejscowego Archiwum, wzbogacona ciekawymi a niemal nieznanymi materiałami Biblioteki Miejskiej. Podczas otwarcia ekspozycji

przedstawiciele Archiwum i Biblioteki opowiedzą o Hotelu Bast jako świadku i widocznym symbolem inowrocławskich tradycji patriotycznych. Po wyjściu z Biblioteki, po drodze do Hotelu, prowadzący wspomni o militarnych, gospodarczych i kulturalnych zmaganiach inowrocławian w czasach zaboru pruskiego, których uczestnikami były mijane gmachy. To będzie jednakże tylko preludium do poznania historycznych wnętrz Hotelu Bast. Wśród nich znajdzie się apartament generała Władysława Sikorskiego, który jest patronem roku 2023 w powiecie inowrocławskim, i sala, gdzie bawiono się, ale też prowadzono pertraktacje pokojowe i pokazowe procesy polityczne. Udział w wydarzeniu należy zgłosić pod numerem telefonu 52 356 77 01 lub adresem e-mail: regionalna@bmno.pl

ORGANIZATORZY:

→ Biblioteka Miejska im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu
t 696 634 028 @ dyrektor@mckaleksandrowkujawski.pl

PARTNERZY:

→ Hotel Bast,
Archiwum Państwowe w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu

9 września

Rzemiosło i rzemieślnicy czterech powiatów

wystawa

Miejsce: Archiwum Państwowe w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu, ul. Narutowicza 58

Zapraszamy na spotkanie z dokumentami archiwalnymi, na których zapisana jest historia dawnych mieszkańców wsi i miast pogranicza Kujaw, Pałuk i Wielkopolski. Przygotowaliśmy dla Państwa wystawę plenerową poświęconą rzemiosłu i rzemieślnikom.

Rzemiosło to produkty i usługi, których wykonywanie było możliwe dzięki specjalistycznej wiedzy i umiejętnościom,

przekazywanym przez fachowców z pokolenia na pokolenie. W archiwaliach zachowane są ślady dawnych profesji – zawodów ginących i tych, które nie są już wykonywane. Na kartach starych dokumentów odkrywamy historię rzemieślników i zrzeszających ich cechów. Dowiadujemy się czym zajmowali się nasi przodkowie, z których usług korzystali i kto wykonywał dla nich przedmioty codziennego użytku.

Wystawa prezentowana na placu przed budynkiem Archiwum dostępna będzie do 24 września.

ORGANIZATOR:

→ Archiwum Państwowe w Bydgoszczy Oddział w Inowrocławiu
t 52 357 64 44 @ inowroclaw@bydgoszcz.ap.gov.pl

17 września

Szymborze – żywe dziedzictwo

inne

Miejsce: Dom rodziny Jana Kasprowicza – oddział Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu, ul. Wielkopolska 11

O dawnych lecz żywych tradycjach i o Pocię opowiadać będziemy, bawiąc się i podjadając w Domu rodziny Jana Kasprowicza.

12:00–14:00

„Gdzie koza chodzi, tam się żytko rodzi. Wokół zwyczaju chodzenia z kozą” – warsztaty rodzinne.

14:00–16:00

„Niedźwiedź, czyli Michu” – warsztaty plecenia tradycyjnego słomianego stroju obrzędowego i kozie historii z dawnych lat przywoływane przez nestorów chodzenia z kozą.

16:00–18:00

„Potrzeba tam na nią stawek wody... O szymborskiej przywołówce” – przegląd najciekawszych tekstów przywołówkowych stulecia – przywołówki dawniej i dziś.

18:00–19:00

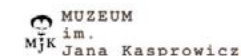
„Kawa pod gruszą” – słodki poczęstunek w czasie którego gospodarzyć będzie ostatnia mieszkanka Domu rodziny Jana Kasprowicza, zdradzimy rodzinne sekrety, będziemy snuć szymborskie opowieści – zapraszamy wszystkich mieszkańców Szymborza do udziału i podzielenia się swoimi wspomnieniami, zdjęciami, pamiątkami związanymi z historią Szymborza i Domu rodziny Jana Kasprowicza.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu
t 505 604 373 @ dyrektor@muzeum-inowroclaw.pl

PARTNER:

→ Powiat Inowrocławski

KROTOSZYN

PRZY PAŁACU W KROTOSZYNIE

9 września

Pali się – Noc wspomnień i poezji Wandy Brzeskiej

18:00–22:00

Miejsce: Zespół Pałacowo-Parkowy w Krotoszynie, Krotoszyn 18

Zapraszamy na spotkanie „Pali się” – noc wspomnień i poezji Wandy Brzeskiej. Podczas wydarzenia przywrócimy pamięć lokalnej pisarki, patriotki, działaczki społecznej w sposób nieoczywisty.

Wanda Brzeska większość swojego życia poświęciła badaniom etnograficznym, w szczególności regionowi kaszubskiemu oraz literaturze. Dzięki szerokiej gamie zainteresowań miała świetny kontakt

z różnymi grupami społecznymi poprzez działania na polu teatru, szkolnictwa i muzealnictwa.

Planowane spotkanie z mieszkańcami Krotoszyna, a także gośćmi z regionu pozwoli na przybliżenie nieznannej dotąd sylwetki dr Wandy Brzeskiej, dzięki czemu poczujemy atmosferę czasów, w których pisarka tworzyła. Ciekawa forma spotkania jaką będzie połączenie wywiadu z osobami znającymi jej życie i twórczość oraz programu muzyczno-słownego z wykorzystaniem utworów literatki sprawi, że będzie to niezapomniany wieczór.

wykład / prelekcja,
publikacja, spotkanie (z
twórcą, podróżnikiem,
regionalistą), koncert

ORGANIZATOR:

→ Miejski Dom Kultury w Barcinie, Sołectwo Krotoszyn
t 668 962 582 @ b.buzala@mdkbarcin.com.pl

NAWRA

16 września

Smaki jesieni

festyn / biesiada

12:00–16:00

Miejsce: Założenie pałacowo-parkowe, Nawra

Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu, Urząd Marszałkowski i Gmina Chełmża zapraszają do udziału w pikniku kulinarnym, który odbędzie się na terenie założenia pałacowo-parkowego w podtoruńskiej Nawrze. Z nami odkryjecie smaki regionu!

Tematem przewodnim pierwszej edycji jesiennego pikniku będą zioła i kwiaty. Podczas wydarzenia będziecie mogli nauczyć

się rozpoznawać różne gatunki roślin zielnych, spróbujecie swoich sił w przygotowaniu mikstur opartych na zebranych łożkach, zobaczycie, jak zielone pędy można wykorzystać we własnej kuchni. Ponadto zdradzimy Wam parę miodowych tajemnic pszczoł, a chętnych zabierzemy w wyjątkową sensoryczną podróż przez dziedzictwo województwa kujawsko-pomorskiego. Nie zabraknie oczywiście stoisk lokalnych wytwórców, których smakołyki pomogą Wam uzupełnić spiżarniane zapasy na nadchodzącą jesień i zimę. Będzie tradycyjnie, regionalnie i smacznie!

ORGANIZATORZY:

→ Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu,
Urząd Marszałkowski Województwa
Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

t 566 494 599 @ biuro@kpcd.com.pl

ORGANIZATORZY:

→ Gmina Chełmża, Sołectwo Nawra

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Kujawsko-Pomorskie
CENTRUM DZIEDZICTWA
w Toruniu

Sołectwo
Nawra

17 września

Weekend z zabytkami techniki w Górnicy Wiosce

12:00–17:00

Miejsce: Wieś tematyczna Górnicy Wioska, ul. Świerkowa 11

Podziemna kopalnia węgla brunatnego w Borach Tucholskich? Czy wiesz, że ponad 100 lat temu w północnej części Polski wydobywano węgiel z szybów i sztolni? Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej, zapraszamy do Górnicy Wioski w Borach Tucholskich.

W programie weekendu z zabytkami techniki między innymi:

- gra terenowa typu quest: „Poszukiwanie skarbu Wilhelma Krugera” – poszukaj rodziny i sprawdź kto w Twoim zespole posiada cechy prawdziwego poszukiwacza skarbów,

gawęda / opowieść,
zwiedzanie, gra miejska
/ terenowa / questing,
inscenizacja / pokaz

- historia kopalń i przyroda Borów Tucholskich – opowieść z wykorzystaniem urządzeń audioprzewodnika,
- spotkanie z duchem kopalni Skarbnikiem (to konieczny element wizyty),
- stare gry i zabawy na Polu dla Gzubów – jak bawili się nasi dziadkowie (spróbuj koniecznie),
- pokaz pieczenia wafli na starej wafelnicy – pysznie i tradycyjnie,
- interaktywna przygoda w Starej Maszynowni – zobacz model kopalni z lat 1900–1921,
- spotkanie ze zwierzętami domowymi Górnicy Wioski – poznaj Dankę i Irenkę,
- pokaz odpalania starych lamp górniczych – lampa benzynowa, karbidowa i wiele innych atrakcji.

ORGANIZATORZY:

→ Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Piły nad Brdą „BUKO”
Przedsiębiorstwo Społeczne Górnicy Wioska Sp. z o.o.
t 602 617 479 @ buko@las.pl

16 września

Quiz – Poznaj swoją Małą Ojczyznę – W Skępem żywa pamięć, żywe dziedzictwo

konkurs

10:00–13:00

Miejsce: Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Skępem, ul. Kościelna 2

Skępe, miasteczko w Ziemi Dobrzyńskiej, słynie przede wszystkim z sanktuarium Matki Bożej Skępskiej. Jest to miejscowość o długiej i ciekawej przeszłości. Zachęcamy do jej poznania w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa.

W tym roku zapraszamy wszystkich mieszkańców na quiz „Poznaj swoją Małą Ojczyznę – W Skępem żywa pamięć, żywe dziedzictwo”. Pytania konkursowe będą dotyczyły historii oraz ważnych zabytków Skępego i Ziemi Dobrzyńskiej, zarówno tych istniejących jak i tych, które przetrwały jedynie w naszej pamięci.

ORGANIZATOR:

→ Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Skępem
t 542 877 015 @ biblioteka@skepe.pl

SICIENKO

18 września

Zagraj z tradycją w Gminie Sicienku

10:00–15:00

Miejsce: Gminne Centrum Kultury i Biblioteki w Sicienku, ul. Bydgoska 6

W tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa Gminne Centrum Kultury i Biblioteki w Sicienku zaprasza do udziału w grze terenowej na terenie parku.

gra miejska / terenowa /
questing, zabawa dla dzieci

Wydarzenie jest premierą gry karcianej dla dzieci o zabytkach z terenu gminie Sicienku. Uczestnicy wezmą udział w grach i zabawach interaktywnych, dzięki którym poznają ekspozycję z Izby Tradycji Kulturalnej. Na koniec na wszystkich czekać będzie pieczony ziemniak z gzikiem.

Gra zostanie zaprezentowana 9 września przed koncertem Mikołaja Macioszczyka .

ORGANIZATORZY:

→ Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Sicienku

☎ 793 802 229 @ dyrektor@gck-sicienko.pl

SOLEC KUJAWSKI

10 września

Sto lat boiska w Solcu

inscenizacja / pokaz

16:00–18:00

Miejsce: Stadion Sportowy OSiR w Solcu Kujawskim, ul. Sportowa 1

W 1923 roku urządzono w Solcu pierwsze boisko. Bardzo szybko plac stał się miejscem, wokół którego zaczęli gromadzić się miłośnicy sportu – zarówno zawodnicy jak i kibice. Tradycja przychodzenia na stadion na zawody sportowe jest żywa do dziś!

W setną rocznicę powstania pierwszego boiska w Solcu, Muzeum Solca im. Księcia Przemysła

organizuje niezwykle mecz piłki nożnej. Mając na uwadze, że tradycja kibicowania piłkarzom jest w Solcu żywa od pokoleń, uczestnicy wydarzenia zobaczą jak wyglądał mecz piłki nożnej w dwudziestolecie międzywojennym. Drużyny piłkarskie będą ubrane w repliki piłkarskich strojów. Mecz odbędzie się według dawnych przepisów, przy użyciu repliki dawnej skórzanej piłki oraz z komentarzem. Wśród publiczności zostanie zorganizowany konkurs na najciekawszy strój z epoki.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Solca im. Księcia Przemysła w Solcu Kujawskim

☎ 52 387 31 20 @ muzeum@soleckujawski.pl

TORUŃ

9 września

III Toruńska Noc Muzeów

wystawa, zwiedzanie

godz. 18:00–22:00

Miejsce: Ratusz Staromiejski, Rynek Staromiejski, Domu Mikołaja Kopernika, ul. Kopernika 15/17, Muzeum Historii Torunia, ul. Łazienna 16

Muzeum Okręgowe w Toruniu zaprasza do udziału w III Toruńskiej Nocy Muzeów realizowanej w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa. Noc, w związku z Rokiem Kopernikańskim, odbędzie się pod hasłem „Pod niebem Kopernika”.

W programie znajdziecie Państwo wiele atrakcji, a wśród nich m.in.: oprowadzania, prelekcje, pokazy i działania edukacyjne, a także zwiedzanie wystaw w wieczornym anturażu. Podczas Nocy zapraszamy Państwa serdecznie do trzech oddziałów Muzeum Okręgowego w Toruniu: Ratusza Staromiejskiego, Domu Mikołaja Kopernika i Muzeum Historii Torunia, które będą czynne od godz. 18.00 do 22.00.

Wstęp bezpłatny. Spędźmy wspólnie noc w muzeum!

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Okręgowe w Toruniu

☎ 56 660 56 31 @ j.matella@muzeum.torun.pl

TORUŃ

9–10 września i 16–17 września

Zwiedzanie Muzeum Diecezjalnego w Toruniu

wystawa, zwiedzanie

12:00–16:00

Miejsce: Muzeum Diecezjalne w Toruniu (główna siedziba Muzeum), ul. Żeglarska 7, Dom Krystyny Szalewskiej-Gałdyńskiej, (oddział Muzeum), ul. Szeroka 9

Zapraszamy na bezpłatne zwiedzanie Muzeum Diecezjalnego oraz Domu Krystyny Szalewskiej-Gałdyńskiej.

Budynek, w którym znajduje się Muzeum jest przykładem słynnego toruńskiego domu-składu, czyli kamienicy pełniącej funkcje mieszkalne i magazynowe. Muzeum Diecezjalne w Toruniu gromadzi zabytki sakralne z terenu całej diecezji toruńskiej. W odrestaurowanej

kamienicy mieszczańskiej znajduje się wystawa stała prezentująca sztukę związaną z historią Kościoła Katolickiego oraz liturgii. Najstarsze zabytki datujemy na początek XIV w. Najmłodszym dziełem jest obraz Juliusza Koszaka „Cud nad Wisłą”.

W nowoutworzonej filii Muzeum Diecezjalnego – Domu Krystyny Szalewskiej-Gałdyńskiej można zwiedzać wystawę poświęconą twórczości tej wspaniałej artystki i jej męża fotografa Olgierda Gałdyńskiego. Wystawa została zaaranżowana w dawnym mieszkaniu artystki znajdującym się na 2 piętrze kamienicy przy ul. Szerokiej 9. Ekspozycja jest dostępna od 19 maja 2023 r.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Diecezjalne w Toruniu

☎ 505 507 044 @ muzeumdieczjalnetorun@gmail.com

TORUŃ

9–16 września

„Trędowaci, wiesiołki, balony – tajemnice Przedmieścia Chełmińskiego”

wystawa

11:00

Miejsce: Archiwum Państwowe w Toruniu, pl. Rapackiego 4

Kolejna z toruńskich dzielnic odkryje swoje tajemnice! Zapraszamy na wyjątkową wystawę, która przybliży historię jednej z najstarszych dzielnic Torunia – Przedmieścia Chełmińskiego.

Od średniowiecznego szpitala dla trędowatych do nowoczesnej hali sterowców i balonów. Niezwykła historia Przedmieścia Chełmińskiego nie ogranicza się tylko do tych dwóch intrygujących miejsc. Wiążą się z nią tajemnice sprzed wieków, wojny, zarazy, oblężenia, ale także rozwój

gospodarczy, budownictwo, liczne obiekty przemysłowe, militarne i sakralne, które w znacznej części bezpowrotnie utraciliśmy przez dziejowe zawieruchy. Odwiedzający ekspozycję przeniosą się do patrycjuszowskiej rezydencji przedmiejskiej otoczonej ogrodami i fontannami i do skromnej chaty partacza toruńskiego z XVIII w. Wystawa będzie świetną okazją do wymiany wspomnień mieszkańców „Chełmionki”, których obecność będzie żywym świadectwem tożsamości kulturowej.

Wystawie, na której zostaną zaprezentowane unikalne i bezcenne archiwalia z okresu średniowiecza, czasów nowożytnych i najnowszych, towarzyszyć będą również tematyczne lekcje archiwalne dla młodzieży z toruńskich szkół.

ORGANIZATORZY:

→ Archiwum Państwowe w Toruniu

☎ 56 622 47 54 @ edukacja@torun.ap.gov.pl

TORUŃ

17 września

Z nurtem tradycji. Rodzinny piknik w skansenie nad Drwęcą

festyn / biesiada

11:00–16:00

Miejsce: Park Etnograficzny w Kaszczorku, ul. Turystyczna 132

Parku Etnograficznym w Kaszczorku to miejsce ekspozycji budownictwa ludowego ziemi chełmińskiej oraz obiektów architektury związanych z rybołówstwem i zajęciami wodnymi.

W programie: animacje muzyczno-ruchowe, koncert zespołu folklorystycznego „Harmonia”, zwiedzanie skansenu w Kaszczorku z przewodnikiem, prelekcje: „Zagroda rybacko-rolnicza w Kaszczorku. Materialne i niematerialne dziedzictwo” (Artur Trapszyc), „Ulotne tradycje, czyli dziedzictwo niematerialne w województwie

kujawsko-pomorskim” (Hanna Łopatyńska), wystawy: „Dziedzictwo niematerialne w województwie kujawsko-pomorskim”, „Rybołówstwo w fotografiach Mariana Bakoty i Henryka Kabata”, „Obóz rybaków wiślanych” oraz wnętrze barki mieszkalnej z Torunia–Winnicy, kurs i sprzedaż haftu kujawskiego i pałuckiego, prezentacja zabawkowych tablic z tradycyjnymi nazwami ulic wiejski, plac zabaw dla dzieci oraz strefa działań plastycznych.

Podczas obchodów EDD promować będziemy różnorodności regionalnego dziedzictwa kulturowego, m.in: haft kujawski i pałucki, który ma wspaniałe tradycje w naszym regionie sypanie piaskiem – jedna z wielu form zdobnictwa ludowego, smażenie powideł.

ORGANIZATORZY:

→ Muzeum Etnograficzne w Toruniu

☎ 793 259 153 @ promocja@etnomuzeum.pl

9 września

Po nitce do kłębka, czyli poszukiwanie niematerialnego dziedzictwa Wąbrzeźna

warsztaty

16:00–18:00

Miejsce: Wąbrzeski Dom Kultury, ul. Wolności 47

W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 9 września zapraszamy do Wąbrzeźna na warsztaty historyczne dotyczące lokalnego dziedzictwa niematerialnego, które jest niezerwalną częścią naszej historii i kultury.

Region wąbrzeski nie posiada tak charakterystycznych elementów dziedzictwa niematerialnego, którymi mógłby się chwalić, tak jak Kraków Lajkonikiem, Koniaków koronkami czy Kaszuby gwarą. Często mówimy o naszych

zabytkach, historii lub przyrodzie. Co jednak z dziedzictwem niematerialnym? Postaramy się go poszukać i opisać. Podczas spotkania poznamy charakterystyczne symbole dziedzictwa przekazywanego od pokoleń.

Głównym celem akcji jest między innymi edukacja historyczna i kulturalna, promowanie różnorodności regionalnego dziedzictwa kulturowego, podkreślenie wspólnych korzeni kultury europejskiej oraz propagowanie dialogu międzykulturowego.

Warsztaty poprowadzi historyk Paweł Becker.

ORGANIZATORZY:

→ Wąbrzeski Dom Kultury

☎ 668 641 198 @ tywanek@wdkwabrzezno.pl

Wąbrzeski
Dom
Kultury

16–17 września

Oprowadzanie po wystawie „Dawny świat dziecka”

wykład / prelekcja

16 września

11:00–12:00

Miejsce: Muzeum Etnograficznego, ul. Bulwary im. Marszałka Józefa Piłsudskiego 6

W ramach ekspozycji przygotowano trzy wnętrza mieszkalne: chłopskie z końca XIX w., ziemiańskie z okresu międzywojennego oraz pokój z lat 60–70. XX w., w każdym umieszczono sprzęty codziennego użytku, ubrania, zabawki itp. Ponadto wystawę podzielono na bloki tematyczne pokazujące: zabawy, pracę dzieci, naukę oraz udział w obrzędowości dorocznej. Zgromadzone obiekty to ubrania codzienne i stroje świąteczne, pamiątki chrztu i komunii świętej, przedmioty związane z dziećmi młodszy-

mi (wózki, łożeczka, butelki do karmienia, nocniki itp.) i starszymi (przybory szkolne, laseczki pastusze, kołatki). Sporą część ekspozycji stanowią zabawki jako ważna część rzeczywistości dziecięcego świata. Udział dzieci w obrzędach dorocznych pokazują rekwizyty używane przez nie podczas obchodów kolędniczych (czapki, stroje, szopka, gwiazda itp.).

Wystawa „Świat dziecka wiejskiego” powstała ze zbiorów Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu, Muzeum Mazowieckiego w Płocku, Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu oraz Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku. Wstęp na wydarzenie: 1 zł.

Co odziedziczyliśmy z wierzeń Słowian, czyli słów kilka o przenikaniu się współczesności z tradycją"

wykład / prelekcja

17 września

12:00–13:00

Miejsce: Muzeum Historii Włocławka, ul. Szpichlerna 19

W niedzielę zapraszamy na prelekcję o korzeniach naszych niektórych zwyczajów. Jednym z najważniejszych elementów dziedzictwa każdego człowieka jest tradycja, którą przekazuje się z pokolenia na pokolenie. Dzięki niej odróżniają się od siebie różne społeczności czy grupy et-

niczne. Tradycja przenika do popkultury, jej motywy wykorzystywane są w książkach, filmach oraz grach. Teraźniejsze obyczaje mają swoje korzenie jeszcze w czasach pogańskich, dawnych wierzeniach z okresu plemiennego. Wiara w różnego rodzaju demony była żywa nawet do początku XX w. Obecnie każdemu zdarza się czasem choćby nieświadomie czynić różnego rodzaju zabiegi „magiczne” wywodzące się z zamierzchłych czasów. Wstęp na wydarzenie: 1 zł.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej

t 513 755 535 @ k.ciesielska@muzeum.wloclawek.pl

ZAMARTE

10 września

Organy w Zamartem – cud kujawsko-pomorskiego

wykład / prelekcja,
wystawa, koncert

14:00–15:30

Miejsce: Parafia Narodzenia NMP w Zamartem, ul. Klasztorna 2

Kierując się tematem przewodnim tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa, zapraszamy na spotkanie z wyjątkowym przejawem dziedzictwa niematerialnego, jakim jest rzemiosło organowe i muzyka.

Zamarcka świątynia wzniesiona w latach 1766–1772, do czasu poświęcenia w 1780 roku, zyskała jednorodny rokokowy wystrój. Tworzy go efektowna polichromia o bogatym programie ikonograficznym, ołtarze, ambona, konfesjonały, ławki, a także organy.

Właśnie organy ujęte w trójwieżowy prospekt z bocznym kontuarem są niebywale cennym zabytkiem i to w skali kraju. Zbudował je dla kościoła w Zamartem w 1774 roku organmistrz Christianus Olszynski z Kamienia (Krajeńskiego).

Stworzenie organów wymagało ogromnej wiedzy i umiejętności wypracowanych i przekazywanych przez rzemieślników na przestrzeni dziejów. Te same umiejętności, będące doskonałym przykładem kontynuowanego od pokoleń żywego dziedzictwa, pozwoliły na przeprowadzenie w latach 2018–2023 prac renowacyjnych.

Wydarzenie w Zamartem stanowić będzie wyjątkową prezentacją instrumentu, który odzyskał kształt i dźwięk sprzed blisko 250 lat.

Zapraszamy na koncert poprzedzony wprowadzeniem przywołującym dzieje kościoła oo. Bernardynów i jego wystroju oraz zapoznanie się z plenerową wystawą na przykościelnym placu, odsłaniającą kulisy pięcioletnich zmagania nad doprowadzeniem rokokowego instrumentu do pierwotnej świetności.

Podczas koncertu w wykonaniu organistki Małgorzaty Trzaskalik-Wyrwy wybrzmi repertuar grany w czasach zbudowania instrumentu, odzwierciedlający skalę siedemnastogłosowych

organów, od subtelnych tonów po gromkie akordy, a także słyszalne w tle dźwięki dzwonków i bębnow.

Prezentacja organów odbędzie się w dniu obchodzonego od średniowiecza odpustu Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, który od 4. ćw. XVIII wieku uświetniała muzyka liturgiczna wykonywana przez miejscowych organistów.

Msza św. odpustowa odbędzie się o godz. 12.00.

ORGANIZATOR:

→ Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy,
Parafia pw. Narodzenia NMP w Zamartem,
Stowarzyszenie Pro Musica Organa

t 52 585 15 02 @ eddteam@kpck.pl

Stowarzyszenie

pro musica organa

ŻNIN

10 września

„Ręk własnych pracą” – średniowieczne rzemiosła i umiejętności

rzemiosło / kulinaria,
rekonstrukcja historyczna

15:00–18:00

Miejsce: Plac Wolności w Żninie, przed Basztą

W ramach tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie zaprasza na wydarzenie „Ręk własnych pracą” – średniowieczne rzemiosła i umiejętności.

Będzie to pokaz rękodzieła rozwijanego przez stulecia, aż do czasów współczesnych, które na przestrzeni dziejów ulegało zmianom i nadal jest kultywowane.

Podczas wydarzenia zobaczymy warsztaty snycerza (wykonywanie drewnianych przedmiotów codziennego użytku) i skórnika (prezentacja ubioru i tkanin na przestrzeni wieków, tkanie na bardzie) oraz poznamy smak dawnych potraw (podpłomyk, słowiańska kasza ze skwarkami). Ponadto w ramach imprezy będzie można odwiedzić strefę wierzeń i ziołolecznictwa oraz strefę militarną, w której zaprezentowane zostanie uzbrojenie od wieku X aż po wiek XIX (pokaz strzelania z broni czarnoprochowej – hakownicy i małej bombardy). Impreza będzie realizowana przez Drużynę Wojów Piastowskich „Jantar”.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie

t 518 295 983 @ j.malecki@gminaznin.pl

**NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA**
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

KOORDYNATOR WOJEWÓDZKI:

→ Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy
pl. Kościeleckich 6, 85-033 Bydgoszcz
t 52 5851501 @ sekretariat@kpck.pl @ edd-team@kpck.pl

FOTOGRAFIE:

→ ze zbiorów organizatorów i koordynatora

PROJEKT IDENTYFIKACJI WIZUALNEJ EDD:

→ Waldemar Węgrzyn, Zofia Oslislo / Printsreen

©wszelkie prawa zastrzeżone

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

Bydgoszcz 2023